

ÓBUDAI EGYETEM
ÓBUDA UNIVERSITY

DOKTORI (PHD) ÉRTEKEZÉS

TÉZISFÜZETE

NOVÁK ANDRÁS

Műszaki zárok hatása és jelentősége a balkáni migrációs útvonalon

Témavezető: Dr. habil. Besenyő János

**BIZTONSÁGTUDOMÁNYI
DOKTORI ISKOLA**

Budapest, 2021.09.

Tartalomjegyzék

1. Summary.....	3
2. Kutatási célok	5
3. Hipotézisek.....	5
4. A téma kutatása.....	6
5. Kutatási módszerek.....	7
6. Összefoglaló	9
7. Új tudományos eredmények.....	12
8. A kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága, ajánlások	13
9. Felhasznált irodalom.....	14

1. Summary

In the last 5 years, illegal migration has led to the formation of the first and perhaps most important route in the Balkans. In connection with my work, I had plenty of personal meetings and was able to conduct hundreds of interviews with the arriving migrants. I have been looking for answers to several questions that, might bring us closer to resolving the migration crisis. In what follows, I will briefly summarize the development of modern migration and the creation of the Balkan route, followed by the results of the survey I was able to conduct. In 5 years, I personally interviewed 300 refugees about the circumstances of their trip.

The main cause of the Migration Crisis, e.g. ISIS.

In 2015, an extraordinary migration crisis arose in Europe, which was unique in terms of its size, complexity, and root causes. More than 1.39 million people have formally applied for asylum on the continent, and the European Border Agency (Frontex) estimates that the number of refugees and migrants who arrived in Europe during the year could reach 2 million. It is no coincidence that the literature and political public discourse also call the phenomenon the worst refugee crisis on the continent since World War II. Most see the creation of the Islamic State, the brutal acts of terror perpetrated by them and their supporters, against the population as the cause of the drastic wave of refugees.

One of the main aftermaths of the growth of the Islamic State (ISIS) is the significant cause of refugees arriving to Europe. Partial solutions to this important social and security phenomenon have been the technical border locks built by different countries.

One of the most considerable migration routes were the Western Balkan corridors in 2015 according to the Frontex data. The area went through a (re) borderization process, a transformation of borders. Hungary was the first country, which started building border fences, Macedonia, Croatia, and Slovenia followed this in the Balkan.

Beside the physical building operations other changes were observable on the borderlands of the area's countries. Violent appearances increased towards the border-crossing people. Many people experienced physical violence or verbal abuse. Pursued fugitives found themselves in another prison like situation in the Balkan transit zones while escaping the war. The COVID-19 epidemic and the severe measures surrounding it in 2020 supplied other aggressive treatments against refugees.

I have also processed my personal research in the Dissertation. My own research was made between 2013 and 2019, in 12 countries. (Syria, Kurdistan, Iraq, Turkey, Northern Macedonia, Greece, Serbia, Bosnia, Croatia, Italy, Libya, Lebanon.) Although my research is not representative, in many cases very consistent answers were obtained, which information can be projected almost onto the incoming total mass.

This research, although originally designed for a collection of television interviews, nonetheless, is particularly interesting and serious lessons to be learned from it. In the aggregated question line, I summed up the responses of 300 refugees. Most of these television camera interviews have already been broadcast throughout my years of work, mainly in separated documentaries I have made. I also describe each interview detail separately so that I can present the opinions of the arriving migrants and the information received from them.

Although this research is not representative, it is nevertheless clear from the data that human smugglers communicate much more successfully than European countries. After all, the vast majority of refugees (90%) know that it is easy to enter the European Union illegally. They have no information or have heard that some countries have established border closures. In contrast, as reported and the data shows, smugglers are clearly able to keep their promises and transfer the migrants to certain European Union countries. The survey also shows that most people start their journey because they want a better life for themselves. They want a better standard of pay and living, compared to where they lived.

2. Kutatási célok

Az értekezés elkészítése során az alábbi célkitűzéseket tartottam szem előtt:

1. Bemutatni a migráció és a menekültválság vizsgálatát, a globális migrációs és menekültügyi trendeket, a fontosabb dél-európai útvonalakat, a műszaki zárrendszereket hazánkban és a Balkán térségében.
2. Azonosítani és áttekinteni az Iszlám Állam (továbbiakban IÁ) hatásait a biztonság különböző dimenzióira, illetve a fizikai erőszak és a terror ösztönző hatását a migrációra.
3. Bemutatni és azonosítani – műszaki paramétereikkel együtt – hazánkban és a Balkán több országában elkészített műszaki zárrendszereket, azok hatását, a nemzetközi szervezett bűnöző csoportok tevékenységére, a menekültekre a tömeges illegális migráció kapcsán.
4. Megvizsgálni saját kutatásaim alapján a média-, és az igen intenzív tájékoztatást, annak hatását a tömeges illegális migrációban résztvevő egyénekre a célországban és a kibocsátó országokban.

3. Hipotézisek

Doktori értekezésemben a kutatási célokkal összhangban a következő hipotéziseket állítottam fel:

1. Az IÁ terrorszervezet jelentős hatással volt a kibocsátó országokban a fizikai erőszak, a terrorakciók kumulált hatásaival a migráció további fokozódására.
2. A biztonsági környezet változásai, a legtöbb migrációban érintett ország (hazánk és a Balkán országai) a jogszabályok kialakítása mellett, műszaki zárrendszerekkel próbálta a migráció irányait és a méreteit és időszakait befolyásolni.
3. A műszaki zárrendszerek összetett, több vonalban felépített rendszereikkel egyrészt a saját lakosság védelmét, másrészt az illegális tömeges migráns tömegek által fellépő migrációs nyomást enyhítették.

4. A téma kutatása

Az utóbbi évek egyik legnagyobb társadalmi problémája a migráció! Az ENSZ felmérései szerint is (2020.04.) még mindig hihetetlen nagy számban válnak emberek hontalanná, vagy menekültté és/vagy migránssá. Ez azt jelenti, hogy percenként, átlagosan 20 embernél is több kénytelen elhagyni az otthonát és a lakóhelyét. Ez a szám megdöbbentő és elkeserítő, hiszen globális szinten ez állandósít humanitárius, gazdasági és biztonsági problémákat is jelent.

A dolgozatban arra keresem a választ, hogy akik úton vannak Európa felé, azokat mi motiválja. Merről jönnek és hová tartanak? A migrációs válságra adott különböző kormányzati intézkedések közül a műszaki határozatok vajon megfelelő megoldást nyújtottak-e? Kik és hová építettek határozatot? Milyen mértékben változtatták meg ezen biztonsági intézkedések az illegális bevándorlók mozgását és határátlépési lehetőségeit?

A kutatás alatt végig szem előtt tartottam, hogy eddig egy ország és kormányzat sem tudott határozott és kiváltképp sikeres megoldást adni az (illegális) migráció teljes megállítására és felszámolására. Többek között a magyar rendvédelmi szervek azonban számos szakértővel egyetemben egyetértenek azzal, hogy elsődleges megoldásra nem is volt más lehetőség, mint műszaki zárossal lassítani a migrációs hullámot.

Véleményem szerint a következő kérdések, melyeket személyesen tettem fel migránsok (menekültek), illegális bevándorlók százainak, fontos és érdekes információkat hordoznak, melyek segítenek megérteni az utóbbi évtizedek egyik legnagyobb migrációs válságát. Azt a válságot, melynek egyik legfőbb kiváltó oka az Iszlám Állam (IÁ) volt.. Ez később pedig egy illegális bevándorló tömeggé alakult, hiszen számos olyan országból csatlakoztak vándorló tömeghez, melyben egyáltalán nincs háború, pl.: Pakisztán, Mongólia, Algéria, Tunézia, Marokkó, Banglades, Irán, India, Sri-Lanka, Etiópia, stb. Ezek olyan országok, ahol nincs háború, de az ott élők „rácsatlakozva” az eredeti menekült áradathoz, egyre nagyon és súlyosabb migrációs válságot okoztak Európában.

A következő kérdésekre kerestem még választ a migrációs útvonalakon töltött 6 év alatt:

Mi motiválja őket, miért indultak el? Milyen útvonalon jöttek? Mennyit költöttek csempészekre? Vajon visszafordulnak-e? Honnan jönnek? Hová tartanak?

A célom még az is volt, hogy jobban érthetőbbé tegyem a migrációs válságot emberi szempontból. Fontos nézőpont volt az is, hogy kutatásom esetleg segíthet megoldást találni a migrációs válság kezelésére.

5. Kutatási módszerek

Kutatásomat már 2014-ben elkezdtem az első komolyabb menekült áradat alatt. Már előzetesen az volt a célom, hogy bemutassam az érkező tömeget és a motivációjukat. A munkát, tanulmányi és kutatási tervem elkészítésével kezdtem, melyet a várható interjú helyszínekkel hangoltam egybe. Az elmúlt 6 évben tucatnyi menekülttáborban forgattam, és készítettem interjúkat. Felkerestem a migrációs és embercsempész útvonalakat azért, hogy pontos képet kapjak az érkezők emberek háttéréről és a kormányzatok és biztonsági szervek migrációra adott válaszlépéseiről. Témám mindenképpen interdiszciplináris jellegűt mutat, hiszen számos tudomány kapcsolódik az Iszlám Állam kegyetlen működése miatt kialakult migrációs válsághoz.

Kutatásom során az alábbi módszereket használtam:

- Tanulmányoztam és áttekintettem a témával kapcsolatban fellelhető hazai és külföldi írott és elektronikus szakirodalmat, jogszabályokat, egyéb szabályozókat és intézkedéseket, illetve a különböző szervezetek nyilvánosan hozzáférhető kézikönyveit. Részt vettem a témával kapcsolatos konferenciákon, előadásokon itthon és külföldön.
- Több a migrációval foglalkozó nemzetközi szervezettel vettem fel a kapcsolatot és kértem tőlük segítséget a dolgozat elkészítéséhez. (Frontex, IOM, UNHCR)
- Az információgyűjtés során tanulmányoztam a szakirodalmat, különösen a migráció, a menekültválság, a műszaki zárak és a hadtudomány területén született, valamint a civil szervezetek és a fegyveres erők együttműködésével foglalkozó doktori értekezéseket. Ezeket rendszereztem és azok témámhoz kapcsolódó részeit feldolgoztam, beépítettem tudományos munkámba.

A kvalitatív módszerek közül előnyben részesítettem a „félíg strukturált interjúk” készítését illetve a szakértők megkérdezését.

- Az interjúkat személyesen készítettem, melyek pontosan helyszíneit az értekezés kutatási fejezetében részletes térképpel bemutatam. 12 ország tucatnyi helyszínén tettem fel a kérdéseimet az érkező illegális bevándorlóknak. Szintén térképen mutatom be, az egyes országok által felépített, műszaki záruk pontos helyét és azok műszaki adatait is.
- Az ezekből született válaszokat grafikonokkal és táblázatokkal magyarázom el és egyszerűsítem az olvasó részére.
- A kutatási időszakban rendszeresen egyeztettem a téma szakmailag elismert kutatóival, egyetemi tanárokkal és a migrációval foglalkozó szervezetek illetékeseivel. A jogi szabályozók és kézikönyvek vizsgálata során dokumentumelemzést végeztem.
- A kitűzött kutatási célok eléréséhez szükséges ismeretanyag, illetve az interjúk során szerzett kiegészítő ismeretek feldolgozása után az eredményeket rendszereztem, s ennek alapján készítettem el az értekezést.

Az értekezésben felhasznált valamennyi szakirodalmat a Felhasznált irodalom jegyzékében tüntettem fel.

Kutatásomat 2020. augusztusában zártam le, így az azt követő változásokat, új statisztikai adatokat az értekezés nem tartalmazza.

6. Összefoglaló

Bár ez a kutatás nem reprezentatív, ennek ellenére az adatokból egyértelműen kimutatható, hogy az embercsempészek kommunikációja sokkal sikeresebb, mint az európai országoké. Hiszen a menekültek nagy többsége (90%) úgy tudja, hogy könnyen be lehet illegálisan sétálni az Európai Unióba. Arról egyáltalán nem hallottak, hogy néhány ország határzárát létesített. Ezzel ellentétben – arról számoltak be és az adatok is erről árulkodnak, hogy – a csempészek egyértelműen be tudják tartani azokat az ígéreteket, amelyek szerint átviszik, illetve bejuttatják őket bizonyos európai uniós országokba. A felmérésből az is kiderül, hogy a legtöbben azért indulnak el, mert jobb életet szeretnének maguknak. Jobb fizetési és megélhetési színvonalat szeretnének, ahhoz képest, mint ahol éltek.

Műszaki zárat – természeteseket vagy mesterségeseket – már őseink is alkalmaztak a határvédelemben. A témát sokat kutatott szakértők egyetértenek abban, hogy műszaki zárral kezelhető az ellenőrizhetetlen tömeges népvándorlás. Ezen zárral kikényszeríthető az ellenőrzött beléptetési pontokon való áthaladás, ezáltal kezelve az illegális migrációt. Az egyik legjelentősebb migrációs útvonal a nyugat-balkáni folyosó volt a 2015-ös évben a Frontex adatai szerint (Frontex, 2020). A balkáni térségben Magyarország volt az első ország, amely határkerítést kezdett építeni, ezt követte Macedónia, Horvátország és Szlovénia is – mindössze néhány hetes eltérésekkel kezdődtek meg az építkezések.

Magyarország déli határszakaszán 2015-ben építettek kerítést, amely a magyar-szerb és a magyar-horvát zöldhatárt volt hivatott lezárni. A magyar-szerb határszakasz 170 kilométeres hosszúságban, a magyar-horvát határszakasz 132 kilométeres hosszúságban került lezárásra. A rendőrségi adatok szerint jelentősen csökkent az illegális határátlépők száma a határzár megépülését követően. 2016-ban azonban megerősítésre került a műszaki határzár a magyar-szerb határon, és kiépült a második védvonal. Az új, meglévő mellett futó kerítés olyan intelligens megoldásokkal volt felszerelve, mint hőkamerák, éjjellátó berendezések, reflektorok és videókamerák.

A magyar kerítés megépítését követően egyre több bevándorló jelent meg többek között Szlovéniában és Horvátországban. 2015 novemberében megkezdődött egy drótkerítés kiépítése a két ország határán. 2015 óta összesen 196 kilométeren épült kerítés a szlovén-horvát határszakaszon. Hasonló jelenség volt megfigyelhető a görög-török, illetve a

görög-bolgár határon. Miután a görög hatóságok megépítettek egy 4 méter magas, két soros kerítést, egyre több bevándorló jelent meg Bulgáriában. A bolgár-török határon megépült kerítés megépítése után mintegy 84%-kal csökkent az illegális migráció a térségben 2015-ről 2016-ra.

A 2014-15-ös migrációs válság két spanyol enklávét, Ceutát és Melillát is érintett. A 90-es években épült kerítést a közelmúltban újjították fel, és egy arcfelismerő rendszer is beépítésre került

Összességében tehát elmondható, hogy bár a műszaki határzárok alkalmasak voltak az illegális migrációt jelentős mértékben visszaszorítani, a migrációs válságot nem sikerült teljesen megszüntetniük, hiszen ahogy láttuk, sok esetben nem szűnt meg a vándorlás, csupán a vándorlási útvonalak módosultak. Ennek ellenére több nemzetközi szervezet egyetért abban, hogy a műszaki zár megoldás egyértelműen működik. Nemcsak azért jóval kevesebben tudnak illegálisan határt átlépni, hanem azért, mert sok esetben az ezekről készült tudósítások miatt igencsak elrettentő ereje van az érkezők részére. Ezt bizonyítja továbbá az is, hogy a dolgozat befejezése közben is a „balkáni útvonalon” három helyen folyik építkezés és műszaki határzár építés, korszerűsítés és fejlesztés.

Azt már korábban lehetett tudni, hogy a közel-keleti háború befejezése után jelentősen megváltoznak az indulási állomások. Míg korábban pl. az ISIS miatt a menekültek a háborúra hivatkoztak, mostanra ez már gazdasági okokra változott. Jelenleg, főleg Afganisztánból, Iránból és Pakisztánból azok jönnek, akik egy jobb életben reménykednek. Ők a tipikus gazdasági bevándorlók. A felmérésből az is kitűnik, hogy a nagy többséget érte valamilyen rendőri atrocitás, azaz megverték vagy kirabolták őket, elvették a pénzüket vagy éppen a telefonjukat.

Az is egyértelmű a kutatásból, hogy a menekültek rengeteg pénzt költenek az illegális határátlépésre. Természetesen átlagot nagyon nehéz számolni, hiszen mindenkinek az utazása igen egyedi, de abban megerősítettek, hogy átlagosan 4000–10 000 euró között költenek arra, hogy 3-6 országot átszelve, bejussanak valamelyik uniós államba. Ha a szerb Migrációs Hivatal adatait vesszük alapul, azt lehet mondani, hogy Szerbián 2019-ben egészen napjainkig 31 000 ember ment át. A felmérésből az is elgondolkodtató, hogy a megkérdezettek nem is hallottak olyanról, akit visszavittek az eredeti országába. A kérdésekre adott válaszok alapján abban teljesen egyetértettek, hogy senki nem fordul

vissza. Ha már elindult, be is fejezi az utat. Azt mondták, nem az a kérdés, hogy bejutnak-e, csak az, hogy hányadik próbálkozásra.

Tanulásként elmondhatjuk, hogy 2019-re az illegális embercsempész útvonalak kifejezetten jól működnek. Ha valaki úgy dönt Iszlámábádban vagy Kabulban, hogy el akar menni Németországig vagy Franciaországig, az biztos, hogy 5000–8000 euróval a zsebében ezt szinte biztosan meg tudja tenni.

Talán megoldás lehetne, ha az európai uniós országok a legfrekvenciáltabb kiinduló országokban megfelelő mértékű és hatásos reklámokkal kezdenék el hirdetni, hogy tilos az átjárás és a bejárás. Például televízió, újság és rádió reklámokkal kellene hirdetni azt, hogy az uniós határok le vannak zárva és nem lehet bemenni. Talán ez lehetne az első lépés a migrációs válság kezelésében.

7. Új tudományos eredmények

Az IÁ terrorcselekményeinek és a menekülthelyzet hatásainak vizsgálata kapcsán, továbbá a kiépített műszaki zárrendszerek és médiakampányok értékelése, összegzése és a következtetések levonása után, értekezésem az alábbi új tudományos eredményeket tartalmazza:

1. A korábbiakhoz képest újszerű módon elemeztem, értékeltem, rendszereztem az IÁ terrorszervezet terrorakcióinak kumulált hatásait a migráció mértékének további fokozódására.
2. Elsőként elemeztem, értékeltem, elméleti és gyakorlati példák alapján rendszereztem és összefoglaltam komplex módon a több vonalban és mélységben tagolt műszaki zárrendszerek hatását a saját lakosság védelmére, illetve igazoltam hatását tömeges illegális migránsok által fellépő migrációs nyomás enyhítése, a migráció fő irányai, méretei és időszakai kérdésében.
3. Elméleti és gyakorlati kutatással bizonyítottam, hogy az embercsempészek folyamatos jelenléte segíti az útnak indulók sikeres célba érkezéseit. A migrációs lehetőségekről kapott pozitív információk jelentős hatással van a különböző „kibocsátó” országok tömegeire. A menekülők interjúi alapján igazoltam, és adatokkal alátámasztottam, hogy a tömeges illegális migráció folyamatosan emelkedő tendenciája, pontosan előre jelezhető, valamint az illegális bevándorlás egy olyan üzletgá vált, amely állandó kockázati tényező lesz a hazánk, a régió továbbá az EU-térségében.
4. A kutatásaim alapján elemeztem, rendszereztem, megalkottam és javaslatot tettem egy egységes kommunikációs stratégia kidolgozására, mely jelentősen ellenpontozhatná a migrációban résztvevő személyek torz valóságképét a lehetséges bejutási lehetőségekről az EU területére. A megfelelő stratégiai szintű kommunikációval lehetővé válna, hogy a kiinduló országokban visszatartó erőt képviseljen az a reális kép, ami az EU és hazánk migrációs stratégiáját, az illegális határátlépést és az embercsempészet helyzetét mutatná be. Vizsgálataim és következtetéseim alapján újszerű javaslatot fogalmaztam meg a médiumok stratégiai kommunikációs módszereinek és kampányainak továbbfejlesztésére és hatékony alkalmazására.

8. A kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága, ajánlások

A kutatási célkitűzésekkel összhangban elkészített értekezés eredményei véleményem szerint a következő területeken használhatók fel:

1. Az oktatásban:

- az egyetem biztonsági Doktori Iskolájában a hallgatók számára a biztonsági kérdések oktatásánál.

2. A gyakorlatban:

- a migrációs területekre kiutazó szakemberek felkészüléséhez háttéranyagként szolgálhat.

További kutatási igénylő területek

A kitűzött kutatási célok és irányok, illetve a munka elkészítése során felmerülő kérdések közül több, önálló új kutatási területek lehetnek:

További kutatási témák alapjául javaslom:

- a civil és katonai és rendvédelmi szervezetek együttműködésének hatékonyságát, a koordináció kérdéseit menekültügyekben,
- Az EU, az ENSZ szakosodott szerveinek feladatait a migráció kérdésében;

9. Felhasznált irodalom

1. 20.századi egyetemes történet II. Európán kívüli országok (pp. 102-108, 272-282, 285-288), Németh István (szerk.), 2006, Osiris Kiadó, Budapest
2. Bakondi György: Erősebb kerítés épül a déli határon, 2017, Magyar Idők <https://www.magyaridok.hu/belfold/bakondi-gyorgy-erosebb-kerites-epul-deli-hataron-1346074/>
3. Bálint, L., Dávid, F., Dezső L., Dobák, I., Kovács, Z. A., Regényi, K. M., Resperger, I., Simon, L. 2018, Nemzetbiztonsági alapismeretek, Resperger István (szerk.), (pp. 41-43, 72-75), Dialóg Campus Kiadó, Budapest
4. Besenyő János, Miletics, P., Orbán, B. (2019), Európa és a migráció, Zrínyi Kiadó,
5. Bakos Tamás, „A hadi mozgás-és manőverakadályozás kialakulása, fejlődése”, Műszaki Katonai Közlöny, XXVIII. évfolyam, 2018. 1. szám, 319-334.
6. Baranyai, G. Tizenkétmilliárd forintból épült a fizikai határzár, 2015 Magyar Idők, <https://www.magyaridok.hu/belfold/ezzel-sikerult-megvedeni-magyarorszagot-79549/> [Hozzáférés dátuma: 2020.12.10.]
7. Besenyő János, Nyugat-Szahara és a migráció. 2011 Afrika tanulmányok, 5(3), (pp. 34-45.)
8. Besenyő János. Not the invention of ISIS: Terrorists among immigrants, 2015 Journal of security and sustainability issues, 5(1), (pp. 5-20)
9. Besenyő János. Security preconditions: Understanding migratory routes, 2016 Journal of Security and Sustainability Issues (pp. 5-26.), http://jssidoi.org/jssi/uploads/papers/21/Besenyo_Security_preconditions_understanding_migratory_routes.pdf [Hozzáférés dátuma: 2021.04.12.]
10. Besenyő János., Prantner, Z., Speidl, B., Vogel, D. (2016). Az Iszlám Állam, Terrorizmus 2.0 – Történet, ideológia, propaganda (Prantner Zoltánnal, Speidl Biankával és Vogel Dáviddal), Budapest, Honvéd Vezérkar Tudományos Kutatóhely, Kossuth Kiadó, Budapest ISBN: 978-963-09-8441-6.
11. Besenyő János. Fences and Border Protection: The Question of Establishing Technical Barriers in Europe, 2017 Academic and Applied Research in Military and Public Management Science, 16(1) (pp. 77-87)
12. BVMN, The Balkan Rour – Background, 2020 <https://www.borderviolence.eu/background/> [Hozzáférés dátuma: 2021.02.12.]

13. Daily Sabah, Turkey finishes construction of 764-km security wall on Syria border, 2018 <https://www.dailysabah.com/war-on-terror/2018/06/09/turkey-finishes-construction-of-764-km-security-wall-on-syria-border> [Hozzáférés dátuma: 2021.04.12.]
14. Delmagyar.hu, Áram alá kerül az okoskerítés, üzemelhet az intelligens jelzőrendszer a magyar-szerb határon, 2017 <https://www.delmagyar.hu/szeged-es-kornyeke/aram-ala-kerul-az-okoskerites-uzemelhet-az-intelligens-jelzorendszer-a-magyar-szerb-hataron-1299955/>, [Hozzáférés dátuma: 2021.04.11.]
15. Dezső Tamás, A muszlim világ népességrobbanásának okai és következményei (pp. 3-5, 10-11), 2018, Demográfia és migráció <https://www.migraciokutato.hu/2018/12/11/a-muszlim-vilag-nepessegrobbanasanak-okai-es-kovetkezmenei/> [Hozzáférés dátuma: 2021.01.24.]
16. Guessous, H. Spain Modernizes Security Fences at Ceuta, Melilla borders, 2019, <https://www.morocoworldnews.com/2019/12/288197/spain-fences-ceuta-melilla-borders/> [Hozzáférés dátuma: 2021.04.12.]
17. Háber, P. Az „Iszlám Állam” nevű terrorista szervezet és az általa gerjesztett biztonsági kockázatok, 2016 Szakmai Szemle
18. Harmat, Á. P., Bukva K. A Közel-Kelet múltja, jelene és válságai, 2015, <http://tortenelemcikkek.hu/node/182> [Hozzáférés dátuma: 2021.01.12.]
19. Határvédelmi bázis fotók, <https://2015-2019.kormany.hu/hu/honvedelmi-miniszterium/fotok/elkeszultek-a-hatarvedelmi-bazisok> [Hozzáférés dátuma: 2021.03.22.]
20. Hornyacsek Júlia: A tudományos kutatás elmélete és módszertana. Nemzeti Közszerzői Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Budapest, 2014. p. 82; <https://hbk.uni-nke.hu/document/hbk-uni-nke-hu/Teljes%20sz%C3%B6veg!.pdf> [Hozzáférés dátuma: 2021.04.11.]
21. Hürriyet Daily News. Turkey-Syria border wall to be completed by spring, 2017 <https://www.hurriyetaidailynews.com/turkey-syria-border-wall-to-be-completed-by-spring-124303> [Hozzáférés dátuma: 2021.04.10.]
22. Infomigrants. „Slovenia to erect more fences along Croatia border to curb illegal crossings.” 2020. [Online]. <https://www.infomigrants.net/en/post/24123/slovenia-to-erect-more-fences->

- [along-croatia-border-to-curb-illegal-crossings](#). [Hozzáférés dátuma: 2021.04.10.]
23. Infomigrants „Serbia building barbed-wire border fence, media reports.” 2020. [Online]. <https://www.infomigrants.net/en/post/26791/serbia-building-barbed-wire-border-fence-media-reports>. [Hozzáférés dátuma: 2021.04.12.]
24. Istánffy András: A terrorizmus mint rituális kommunikáció, Beszélő Online, 2005. augusztus, Évfolyam 10, Szám 8 » Kultúra, <http://beszelo.c3.hu/cikkek/a-terrorizmus-mint-ritualis-kommunikacio> [Hozzáférés dátuma: 2021.04.22.]
25. Kis-Benedek József, Biztonságpolitika.: Az Iraki és Levantei Iszlám Állam (ISIL) és az ellene folytatott Küzdelem tendenciái, pp. 29-39, https://www.mhtt.eu/hadtudomany/2016/1-2/Hadtudomany_2016_1-2_netre.31-42.pdf
26. Kovács, Zoltán A műszakizár-rendszer felépítésének lehetőségei a Magyar Honvédségben a NATO elvek és vonatkozó nemzetközi egyezmények tükrében – PhD értekezés (pp. 20), Budapest, 2005
27. Kovács Zoltán., „A mozgáskadályozás korszerű eszközei, anyagai.” Műszaki Katonai Közlöny, XXVIII. évfolyam, 2018. 1. szám. pp. 277-306.
28. Kui László, A határőrizeti célú ideiglenes biztonsági határzár és határőrizetre gyakorolt hatásai, 2017 Hadtudományi Szemle X. évfolyam 1. szám.
29. Magyar Közlöny, A Kormány 213/2015. (VII. 31.) kormányrendelete a határőrizeti célú ideiglenes biztonsági határzár építésén dolgozók védelméről, továbbá az államhatárról szóló törvény szerinti közérdekű használati joggal összefüggő kártalanításról szóló 211/2015. (VII. 23.) Korm. rendelet módosításáról, 112. szám
30. Magyar Közlöny, A rendkívüli bevándorlási nyomás kezelése érdekében szükséges egyes intézkedésekről szóló 1401/2015. (VI. 17.) számú kormányhatározat, Magyar Közlöny 83. szám, 2015. június 17, <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK15083.pdf>. [Hozzáférés dátuma: 2020.04.12.]
31. Magyar Közlöny, <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK15083.pdf> [Hozzáférés dátuma: 2021.01.17.]

32. Meta.mk, EU: Building wire fence on border between Macedonia and Serbia not part of the agreement with Serbia, 2020 <http://35.https://meta.mk/en/eu-building-wire-fence-on-border-between-macedonia-and-serbia-not-part-of-the-agreement-with-serbia/> [Hozzáférés dátuma: 2021.02.14.]
33. Migránsokkal összefüggő biztonsági kockázatok, integrációs feladatok és esélyek. In: Besenyő János, Miletics Péter, Orbán Balázs (szerk.): Európa és a migráció. Zrínyi kiadó, Budapest, 2019. 92-101.old.
34. NationalNews Syria-Turkey border wall completed.” 2018. [Online]. <https://www.thenationalnews.com/world/mena/syria-turkey-border-wall-completed-1.738637>. [Hozzáférés dátuma: 2021.04.12.]
35. Parlament.hu Pintér Sándor levele, 2020 <http://37.https://www.parlament.hu/irom40/11844/11844-0001.pdf> [Hozzáférés dátuma: 2021.01.12.]
36. Póczik Szilveszter: A 2015–2016. évi migrációs válság egyes büntetőjogilag releváns szociális összetevőiről. Ügyészek Lapja, 2017. 5. szám, 45-55. old., http://www.ugyeszek.hu/ftp/tartalom/ugyeszek_lapja/2017/ul20175.pdf
37. Póczik Szilveszter: A jelenkori nemzetközi migráció egyes speciális kriminológiai vonatkozásai - a 2015 szilveszterén Kölnben lezajlott események példáján. In: Sabjanics István (szerk.): Modern kori népvándorlás – A migráció komplex megközelítése. Dialóg Campus Kiadó, Budapest 2017. ISBN 978 615 5764 77 6; 57-69. old. , http://www.bm-tt.hu/assets/letolt/t6konf/konfkotet_web.pdf
38. Póczik Szilveszter: A határárral kapcsolatos bűncselekmények elkövetőinek szociológiai vizsgálata a Csongrád megyei büntetőeljárások alapján. Kriminológiai Tanulmányok 2018. 55. szám. 10-28. old. https://www.okri.hu/images/stories/KT/KT55_2018/kt55_sec.pdf
39. Póczik, Szilveszter, - Sárík, Eszter (2018): Law and (B)Order: Will border fence and transit zones stop the asylum seekers wave on the Balkan route? In: Kury, Helmut, - Redo, Sławomir (eds.) Refugees and Migrants in Law and Policy. Challenges and Opportunities for Global Civic Education. Publ. by Springer International Publishing AG. Cham, Switzerland, 2018. pp. 75-109. ISBN: 978--3-319-72158-3; eBook: ISBN: 978--3-319-72159-0; <https://doi.org/10.1007/978-3-319-72159-0>, , Study accessible: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-72159-0_3

40. Póczik, Szilveszter - Sárík, Eszter: Vigilante militias and activities against Roma and migrants in Hungary. In: Bjørgo, Tore – Mareš, Miroslav (eds.): Vigilantism Against Migrants And Minorities, published by Routledge, Oxon/ New York, 2019. pp. 103-128. Open Access: eBook Published 18 October 2019, London, Imprint Routledge, DOI. <https://doi.org/10.4324/9780429485619> or <https://www.taylorfrancis.com/books/e/9780429485619>, ISBN: 9780429485619
41. Póczik Szilveszter, - Bolyky Orsolya, - Sárík Eszter: Migrációs válság, embercsempészsés, büntetéskiszabás. *Ügyészek Lapja* 2019.6. szám. 35-58. old. http://ugyeszeklapja.hu/?page_id=2765
42. Póczik Szilveszter: A 2015. évi menekültválság mélyebb okairól. *Valóság*, 2021. 6. szám. 3-10. o.
43. Póczik Szilveszter, Nemzetközi migráció, biztonságpolitika, *Biztonság* 2014, <https://docplayer.hu/3113043-Nemzetkozi-migracio-biztonsagpolitika-biztonsag.html>
44. Police.hu, <http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo/elfogott-migransok-szama-lekerdezes> [Hozzáférés dátuma: 2021.01.28]
45. Police.hu (B), <https://web.archive.org/web/20150911223211/http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo/elfogott-migransok-szama-lekerdezes?honap%5Bvalue%5D%5Byear%5D=2015&honap%5Bvalue%5D%5Bmonth%5D=8>, [Hozzáférés dátuma: 2021.04.20.]
46. Resperger István: Az Iszlám Állam stratégiája, politikai katonai tervei In: *Seregszemel*. 2016. p.9.
47. Resperger István, Az Iszlám Állam stratégiája, politikája katonai tervei, In: *ACTA Humana* 2016.05.
48. Resperger István: Az erőszak helye, szerepe az Iszlám Állam terrorszervezet tevékenységében, *Hadtudományi Szemle* 2015. VIII. évf. 4. szám. p. 7. http://epa.oszk.hu/02400/02463/00029/pdf/EPA02463_hadtudomanyi_szemle_2015_04_100-112.pdf [Hozzáférés dátuma: 2021.05.20.]
49. Reuters, Slovenia erects more border fence to curb migrant inflow, 2019 <https://fr.reuters.com/article/instant-article/idUSKCN1VC19Q> [Hozzáférés dátuma: 2021.04.12.]

50. [Reuters \(2020\)](#), For Syrians fleeing Idlib, Turkish border wall becomes symbol of their plight, <https://www.reuters.com/article/us-syria-security-wall-idUSKCN20K2MQ>, [Hozzáférés dátuma: 2021.04.12.]
51. Ritecz, Gy., Sallai J. A migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei 2.0 (pp. 23-25, 32, 111.), 2016 Hanns Seidel Alapítvány
52. Ritecz, Gy. A migráció trendjei és ami mögötte van (pp. 19-139), 2016, Régió, 24. évfolyam, 2. szám, 109-139o, <https://regio.tk.mta.hu/index.php/regio/article/view/115> [Hozzáférés dátuma: 2021.02.23.]
53. Ritecz György: A terrorizmus és a migráció viszonya a számok alapján, ACTA HUMANA, 2016/5.
54. Serdült Viktória: Kerítést építene a határon Toroczkai, 2015 Origo, <https://www.origo.hu/itthon/20150122-keritest-epitene-a-hataron-toroczkai.html> [Hozzáférés dátuma: 2021.04.12.]
55. Szalkai, A. Vízihiány a Közel-Keleten: Olajháború után vízháború? 2008, http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/szalkai_attilavizhiany_a_kozel_keleten_olajhaboru_utan_vizhaboru.pdf, [Hozzáférés dátuma: 2021.04.12.]
56. Szűcs László, Szíria és az Iszlám Államnak nevezett terrorszervezet egyedi vonásai 2018-ig, In Szakmai Szemle 2019/1. p.10.
57. Szűcs László: Szíria és az Iszlám Államnak nevezett terrorszervezet egyedi vonásai 2018-ig, 2020.01.29. [Szakmai szemle: A katonai nemzetbiztonsági szolgálat tudományos-szakmai folyóirata](#) 1785-1181 [Hozzáférés dátuma: 2021.04.12.]
58. Tálás, P., Az európai migrációs válság értelmezési kereteiről 2016 Nemzet és Biztonság, 6.szám, http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/nb_2016_6_06_talas_europai_migracios_val sag.pdf, [Hozzáférés dátuma: 2021.01.11.]
59. Tálás Péter: Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság, (Magyar nyelvű Tudományos Szakkönyv Könyv), Megjelent: Dialóg Campus Kiadó, Budapest, Magyarország, 217 p. 2017
60. Than, K., Pawlak, J. Hungary ready to erect anti-migrant fence on Romanian border 2016, Reuters <https://uk.reuters.com/article/us-europe-migrants-hungary-minister-idUKKCN0UX284>, [Hozzáférés dátuma: 2021.01.23.]
61. The Guardian Migrants attack Macedonian police as construction of Greek border fence begins, 2015, <https://www.theguardian.com/world/2015/nov/29/migrants->

[attack-macedonian-police-as-construction-of-greek-border-fence-begins](#)

[Hozzáférés dátuma: 2021.01.17.]

62. Valasz.hu, Simicskó bedobta magát: napi 10 km kerítés, 3800 katona a határnál, 2015, <http://valasz.hu/itthon/simicsko-bedobta-magat-napi-10-km-kerites-3800-katona-a-hatarnal-115007> [Hozzáférés dátuma: 2021.04.12.]
63. Varga, Zsolt: „A mozgáskadályozás lehetőségei az illegális migráció megakadályozása érdekében.” Műszaki Katonai Közlöny, XXVIII. évfolyam, 2018. 2. szám. pp. 277-306.
64. Varga, Zsolt., A határvédelmi objektumok, létesítmények, eszközök fejlődésének történeti áttekintése, 2018 Műszaki Katonai Közlöny, 28(1) (pp. 287-318)
65. Póczik Szilveszter: Az iszlám forradalom. Publikon kiadó, Pécs 2011, Változatlan elektronikus másodközlés, Budapest 2016, http://okri.hu/images/stories/kutatok/poczikszielveszter/ekonyvek/az_iszlam_forradalom.pdf